

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petlitrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torika opoldne. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Boj za zemljo.

Namen teh vrstic je opozoriti slovensko javnost na naseljevalno delo »Südmärke«, s katerim se je zopet obširno pečal njen zadnji občini zbor v Inomostu. Kajti ena glavnih napak slovenske narodne obrambe je, da še vedno omalovažuje boj za zemljo, ki so nam ga na celi črti napovedali naši narodni nasprotniki in pri katerem postopajo po sistematičnem načrtu. Ta boj omalovažujemo mi, ki bi s smotreno urejeno kolonizacijo lahko na marsikateri točki narodnostne meje lahko napade na našo zemljo uspešno odbili. Nemško delo priča, da je zadnji čas, da to svojo zamudo popravimo. Kolonizacijska akcija na Balkanu in v jugoslovanskih deželah je za nas popolnoma odveč, ker imamo tozadevno dovolj posla na lastni narodni meji.

»Südmärke« je začela s sistematičnim naseljevalnim delom na narodni meji že leta 1906., v večjem obsegu pa leta 1908. Od leta 1908. do 1913. (ekskl.) je izdala za naseljevanje 847.536 K. Vsako leto je rasla ta postavka v njenem računu in je dosegla leta 1912. številko 119.253 K 36 v. A vse to še ni nič proti vsoti leta 1913., ki je znašala nad 220.000 K. Če vse te zneske seštejemo, vidimo, da je izdala »Südmärke« za kolonizacijo od leta 1908. do leta 1914. ogromno vsoto 1.067.536 K. Kupovala je večinoma na lasten račun, v zadnjih letih pa se je začela pečati tudi s posredovanjem nakupov. Znano je, da sta zlasti št. IIj in Marenberg predmet »Südmärkine« kolonizacije. Tu je naselila 56 rodbin z 330 osebami. Od Novega leta 1913. pa je naselila v »sklenjenem ozemlju« (št. IIj, Marenberg) 8 rodbin s 44 osebami. V zmislu sklepov skupščine v Solnogradu so ustanovili pri svojih podružnicah v slovenskih krajih »odseke za obrambo zemlje«, ki obstoje v sledečih krajih Slov. Štajerske: Maribor, Celje, Slov. Bistrica (s Pragerskim in Peklom pri Poljčanah), Ormož, Velenje, Sichenordf pri Cmureku; na Koroškem: Velikovec, Rožek, št. Peter pri Celovcu in v Kočevju na Kranjskem. Vrh tega imajo v Celovcu še poseben naseljevalni odbor za Koroško. Naloga teh odsekov je voditi razvidnico, iz katere je vsak čas razvidno, koliko posestev je v njihovem okolišju na prodaj na tudi, kje bi se mogel še naseliti kak nemški trgovec, obrtnik ali podjetnik. O vsem tem poročajo vodstvu »Südmärke«.

Že od leta 1908. se v nemških obrambnih krogih razmotriva vprašanje parcelacijske naseljevalne banke. To misel so sprožili nemški narodni sveti na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem in zdi se, da se bliža sedaj uresničenju. Na letošnji skupščini v Inomostu je o tem načrtu obširno poročal prvi blagajnik »Südmärke« prof. Ganglitz. Banka naj deluje na narodnostni meji in pa v okolici nemških mest, ki so ogrožena od slovenskega priseljevanja. Podjetje naj ima pravno formo akcijske družbe z akcijami na imena. (Na imena zato, ker se tedaj lahko prepove v statusu prenos akcij na druge osebe.) Akcijski kapital bo znašal 4.000.000 K, od katerega se bo za prvič emitiralo akcij v znesku 2.000.000 K. Nominalni znesek ene akcije bo 400 K. »Südmärke« bo odstopila novi banki posestva in druge efekte in sprejela na ta račun 250 akcij (apports). V statusu se bo določila maksimalna dividenda 4%, »Südmärke« bo garantirala za 3% dividendo. Zato bo pa zahtevala, da bo smela banka prodajati posestva samo za lastne stroške, računajoč k temu še tudi režijo in 4% obresti od investiranega glavnice. Da se omogoči udeležba pri banki tudi onim, ki ne morejo podpisati akcije, se bo osnoval poseben rezervni fond. Tako bo pa tudi mogoče, da bo banka lahko takoj začela z uspešnim delovanjem. Pozneje si bodo priskrbeli potrebni sredstev s hranilnimi in kontokorentnimi vlogami, oziroma tudi s povečanjem akcijskega kapitala.

Sočasno s kolonizacijo se vrši tudi industrializacija naših dežel potom nemškega kapitala. Tudi na to skuša vplivati nem-

črtu. Elektranje na Fali, na Felberjevem otoku pri Mariboru in »Poetovio« v Ptujju imajo otvoriti novo ero nemške industrije na slovenskih tleh. Pa tudi v manjših krajih na Štajerskem nastajajo nove nemške tovarne in z njimi prihajajo nemški uradniki, profesionisti, trgovci in obrtniki. Tako dobivajo ti kraji naenkrat nemško obilje.

Tako delajo nasprotniki in kako mi? Čas hiti in mi čakamo res resignirano, kaj nam prinese bodočnost. Trpke besede silijo v pero nad to malomarnostjo, ko imamo vendar dovolj vzroka, da delamo s polno paro in brez prenehanja. Naj se vendar že enkrat prebudi narodna vest slovenske javnosti, da storimo v zadnjem trenutku, kar se storiti da.

Napravimo konec!

Dunaj, 28. jan. 1914.

V budgetnem odseku se je 27. t. m. veliko govorilo o razmerah na Koroškem. Naša govornika prof. Jarc in dr. Korošec sta postavila najbolj kričeče slučaje v ospredje diskusije in dosegla s svojimi izvajanjem splošno pozornost. Niti nemški kolegi se niso mogli odtegniti utisu, ki so ga naredila ugotovljena dejstva na ves budgetni odsek. Tudi min. predsednik in več ministrov je prišlo k našim govornikom, da so se še natančneje informirali o podanih slučaji.

Posebno ogorčenje je vzbudila vsebina Ebnerjeve knjige za ljudske šole na Koroškem, tudi za utrakvistične, »Landeskunde von Kärnten«. V tej knjigi, ki je dobila aprobacijo c. kr. naučnega ministra, se nahajajo ti gorostasni stavki: str. 44: »Slovenen, die hier sowie im übrigen Kärnten Windische — von Wenden = Weidende —, welchen Namen sie von den Germanen erhielten — genannt werden. Das Volk aus der windischen Gegend hat überhaupt keinen guten Ruf im Lande.« str. 36: »Die Bevölkerung ist fortschrittlich gesinnt, besonders in den grössten Orten und deren Nähe.« Str. 14: »(Drautal.) Das Drautal ist von einer arbeitsamen, biederen, fortschrittlich gesinnten Bevölkerung deutscher Zunge beriedelt.«

Vkljub tej žaljivi vsebini je knjiga dobila aprobacijo naučnega ministrstva. In ne samo, da na ta način ponuja knjiga nemškemu učiteljem priložnost za politične razprave v šoli, ampak še bolj hudo je, da se morajo iz te knjige učiti tudi slovenski otroci zasramovanja svoje lastne narodnosti. Človek bi smatral to za nemogoče, ako bi ne vedel, da je v Avstriji vse mogoče. Prof. Jarc je s tovariši postavil predlog, da aprobacija takoj prekliče in se krivci, aprobant in pisatelji, disciplinarno, oziroma kazensko zasledujejo. Oblasti sili torej Slovence na svoj lastni narod pljuvati. Skandal brez primere v zgodovini!

Poslanec dr. Korošec je opozarjal na to, da je edina pozitivna postavka za koroške Slovence v cellem budgetu plača kmetijskemu potovalnemu učitelju Šumiju. Ker je ta mož postal izrazit nemškonacionalni agitator, nimajo Slovenci nobenega interesa več na tej postavki, oziroma se naj postavka res uporablja v zmislu, v katerem je bila upostavljena. Dr. Korošec je staval tozadevni predlog.

Ker je vlada danes pred glasovanjem bila v velikih škripah, kajti večina ni bila za njo zasigurana, se je veliko pogajala s podnačelnikom nešega kluba dr. Korošcem. Toda dobila je vedno le eden odgovor, da nam prevsem neznosne razmere na Koroškem branijo, spremeniti svoje opozicijsko stališče.

Glasovanje v proračunskem odboru.

Vlado je vendarle zelo skrbelo, kako bo z glasovanjem. Mladočehe je dobila, da so šli ven, Kardlak je glasoval zanjo; celo dunajska svobodnika - divjaka Heilingerja in Friedmanna, ki sicer vedno opozicijsko kričita, se je posrečilo pregovoriti za vlado. Rusinski radikalec Budžinovskij se je tudi odstranil od glasovanja. Koliko je

Naši zastopniki so seveda vsi glasovali proti provizoriju in ob enem za najradikalnejše stavljen predloge. Predlog poslanca Korošca, naj se aprobacija Ebnerjeve knjige, ki tako surovo žali naš narod, tskoj umakne, naj se tisti, kateri so jo zakrivali, kaznujejo in kazensko zasledujejo, je bila sprejeta. Zanj so glasovali tudi Poljaki in krščanski socialci. Z večerajšnjim dnem je stopila na dan jasna zavest, da koroških razmer ne prenašamo več. S spretno taktiko naših poslancev so se te razmere pred strankami konkretno pojasnile.

Poslanca Jarca predlog, naj se edina postavka v proračunu za koroške Slovence — 1200 K za potovalnega učitelja, črta, je bengalično posvetil, kako nezdržljive so koroške razmere. Slovenec mora to predlagati, ker se tudi ta denar rabi samo v nemškonacionalne namene. Svoj čas je vlada na prošnjo Katol. polit. društva za koroške Slovence po posredovanju poslancev to postavko sprejela; zdaj jo morajo Slovenci odklanjati. Bil bi prehud udarec, ko bi se bila sprejela ta resolucija. Zato so si pomagali gospodje pri vladi s tem, da so dobili načelnika proračunskega odseka Germana, da sploh ni dopustil glasovanja o tem predlogu, češ, da se pri provizoriju ne morejo staviti taki podrobni predlogi. Storil je to ob odločnem odporu naših poslancev, ki imajo v zbornici manjšinski predlog, naj se preko provizorija preide na dnevni red.

Državni zbor odgoden.

C. kr. brzojavni urad poroča: Ministrski predsednik grof Stürgkh je predsednika obeh zbornic pismeno obvestil, da z Najvišjim pooblastilom dne 31. jan. odgodi državni zbor.

Včerajšnja pogajanja s češkimi strankami so ostala brezuspešna, ker Stürgkh ni mogel ali ni hotel povedati roka, kdaj razpiše nove volitve za češki deželni zbor. Ob tričetrt na 4. uro popoldne je Stanek Stürgkhu naznanil, da Čehi z njegovo izjavo niso zadovoljni. Sejo predsednik Sylvester nekaj minut po tričetrt na 4. uro otvori in naznani, da zaključuje sejo, ker je poslovnik nesproti obstrukciji čeških agrarcev preslebl. Češki radikali in agrarci kriče. Ob 4. uri popoldne je bila seja končana. Dr. Sylvester je izjavil, da se zbornica približno 10. marca zopet sestane in da bo do 3. aprila zborovala. Zvečer je zboroval ministrski svet, ki je sklenil, da se zbornica odgodi in da se začasen proračun s § 14. uveljavi.

Na češko-nemška pravna pogajanja je odgodenje, kakor poroča »Hlas Naroda«, jako slebo učinkovalo in je več čeških politikov izjavilo, da naj se tudi pravna pogajanja odgodi.

Pravi vzrok obstrukcije.

Zčetkom današnje seje so se češki agrarci drug za drugim oglašali za besedo k opravljenju. Pozornost je vzbudilo, ko je vstal tudi poslanec Udržal ter se izrecno izjavil za obstrukcijsko taktiko. Vedelo se je namreč, da Udržal in njegova precej močna skupina v agrarnem klubu s kraja ni odobraval obstrukcije, sedaj pa se je slo zato, da agrarna stranka ne doživi s svojo taktiko poloma in zato so se tudi mirni elementi pridružili obstrukciji. Kmalu nato se je prekinila seja in se začela zadnja pogajanja s češkimi agrarci.

Dočim so s kraja češki agrarci očito izjavljali, da zahtevajo parlamentariziranje kabineta, v katerem so tudi njihovi zastopniki zastopani, so zadnje dni spremenili svojo motivacijo, ki je njih volilcem bolj razumljiva, namreč brez češkega deželnega zbora nobenega državnega zbora. Zahtevali so, da se takoj razpiše volitve za češki deželni zbor, ker so po njihovem prepričanju samo deželni poslanci poklicani voditi pogajanja. Grof Stürgkh jim seveda tega ni mogel obljubiti, kajti v istem trenutku mu odp. dejo vsi češki nemški poslanci. S tem pa bi skopnela Stürgkhova skupina.

Kaj pomeni obstrukcija čeških agrar-

je sedaj na vrhuncu svojega razvoja. Dočim ima mladočeška stranka, ki ni niti za polovico tako močno zastopana kakor agrarna, dva ministra, nimajo agrarci niti enega zaupnika na ministrski klopi. To stanje je bilo za agrarce nevdržljivo. Zato so poskušali vse, da dosežejo spremembo. Grof Stürgkh tega ni pravočasno uvidel in tako je moralo priti do katastrofe, obstrukcije, ki se neha s § 14. To je prvi slučaj, da mora vlada poseči k § 14., odkar obstoji poslanska zbornica z splošno in enako volilno pravico.

Kakor se nam iz informiranih krogov poroča, bo poslanska zbornica odgodenjena samo za en mesec. Dne 3. marca se bo zopet sestala. Zbornico čakajo takrat velika dela: Zvišanje rekrutnega kontingenta, bosenske železnice, lokalne železnice, veliki finančni načrt, socialno zavarovanje itd. Ali bo takrat slo? Češki agrarci so sedaj motivirali svojo obstrukcijo z razlogi, ki b. n. imeli svojo veljavo. Ako torej Stürgkh ne ugodí željam čeških agrarcev in jim ne da zastopstva v svojem kabinetu, je malo upanja, da pridemo do rednega zborovanja. Potem je tudi vprašanje, ali stojimo pred kabinetno, ali parlamentarno krizo.

IZJAVA DR. KOROŠCA GLEDE ŠTAJERSKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Dunaj. Državni poslanec dr. Korošec je z ozirom na štajerski deželni zbor izjavil: Pogajanja glede delovnega programa štajerskega deželnega zbora v mesecu februarju so se že decembra l. l. zaključila. Člani S. L. S. se jih le za to niso mogli udeležiti, ker je bil dr. Korošec takrat v delegacijah. S. L. S. se je pa pri tistih pogajanjih sklenjeni program sporočil in bo klub slovenskih štajerskih deželnih poslancev v svoji seji zavzel napram njemu stališče. Dr. Korošec ne vidi nobenih posebnih težkoč, da bi štajerski deželni zbor februarja ne mogel zborovati.

Dnevne novice.

— »Štajerc« psuje. Ptujске nemškutarje silovito jezi, da »Slov. Gospodar« kljub stavki tiskarjev v Cirilovi tiskarni, redno izhaja. Zadnji teden so dodali ptujski nemškutarski generali na eni strani lista »Štajerca«. Na tem papirju zabavlja bivši socij in prijatelj srebrnih žlic čez »Slov. Gospodarja« in pravi, da izhaja naš list »na švindlerski način«. Če torej lastništvo »Slov. Gospodarja« poskrbi, da naročniki ne trpe škode in dobijo vsaj nekaj novic, je to po mnenju plesnjivih nemškutarjev — »švindler«. Grozno modri so postali naši nemškutarji! — Naročniki »Slov. Gospodarja« so pa drugega mnenja. Uredništvo dobiva dan za dnevom pisma, v katerem nas prijatelji in priprosti ljudje bodrijo, naj vztrajamo v tem pravičnem boju. Dan za dnevom prihajajo tudi novi naročniki. To je dokaz, da je naše ljudstvo zadovoljno s svojim glasilom. Prijatelji! Kot odgovor na »Štajerčev« psovanje, pridobivajte »Slov. Gospodarju« tudi sedaj pridno nove naročnike!

+ Shod v Žičah. Dne 1. febr. se je vršil obilno obiskan politični shod v Žičah. Naš poslanec g. Pišek nam je obširno in temeljito poročal o delovanju dež. in državnega zbora, izrekla se je želja, da se letos kolikor mogoče ozira na brezobrestno posojilo za naš okraj, in to radi tega, ker je vinogradov šele en četrt obdelanih. Vsi drugi so vsled stare trte in trt. uši uničeni. Vrem poslancem S. K. Z. se je izrekla pohvala in zaupnica.

+ Shod v Poljčanah. Prihodnjo nedeljo dne 8. febr. ima poslanec Pišek popoldne po večernicah v Studenicah pri Poljčanah shod.

— Selnica ob Muri. V nedeljo dne 8. februarja ob pol 3. uri popoldne se vrši pri g. Karolu Gorniku p. d. Roškarju javen shod. Govorilo se bo o šolskih zadevah. Na shodu govori poslanec Roškar. Zavedni obmejni Slovenci, ki vam je na srcu blagor časn in večni vaših otrok, pridite na shod. Ne dajte se zvoditi na krivo pot po znamenem enorokem kramarju, ki se je udinjal